

fakulte. Ako ďalšie výdavky v súvislosti so štúdiom uviedla výdavky na dopravu, súvisiace so stravou či zakúpením odbornej literatúry, pričom v rámci prvého akademického roka pôjde odhadom o sumu 1.200,- eur (v uvedenej sume nezahrnula navrhovateľka možnosť internátneho bývania s nájomným vo výške 59,- eur mesačne). Zvýšené výdavky navrhovateľka vníma napr. z dôvodu potreby zakúpenia okuliarov resp. poplatky za šošovky, návšteva stomatológa, mesačné poplatky za fitnesscentrum (33,- eur mesačne) a ďalšie bežné výdavky ako sú kozmetika, hygiena, doplnky stravy, kultúra a šport. Rodičia majú ďalšiu vyživovaciu povinnosť k mladšej sestre R. a otec má vyživovaciu povinnosť aj k synovi D., nar. XX.XX.XXXX.

3. Matka v reakcii na podaný návrh uviedla, že s navrhovateľkou sa naozaj nestretávajú približne 6 rokov, keďže navrhovateľka kontakt odmieta. Výživne matka plní v súlade s posledným rozhodnutím súdu o vyživovacej povinnosti na navrhovateľku. Finančné prostriedky, ktoré mali byť použité na mimoriadne výdavky (určené výživné vo výške 20,- eur mesačne), by bolo vhodné použiť v súvislosti s nákladmi na vzdelávanie, resp. v súvislosti so zdravím navrhovateľky. Finančná situácia matky sa od posledného pojednávania nezmenila, žije sama, hradí si výdavky na domácnosť a vyvíja úsilie, aby mohla obom dcéram poukazovať finančné prostriedky tak, ako jej to bolo určené, má výdavky v súvislosti s rôznymi zdravotnými problémami. Navrhovateľka podľa vedomosti matky žije s otcom a jej sestrou spolu so starými rodičmi a priateľkou otca v rodinnom dome, kde by sa mali všetci dospelí podieľať na nákladoch súvisiacich s bývaním.

4. Na pojednávaní konanom dňa 15.12.2021 boli účastníčky vypočuté. Navrhovateľka zotrvala na svojej argumentácii, pričom doplnila, že výživné od matky určené súdom dostáva v plnej výške, od otca dostáva peniaze vždy, keď potrebuje, cez leto navrhovateľka brigáduje, avšak cez školský semester nie. Zástupkyňa navrhovateľky poukázala na dôvodnosť podaného návrhu, primárne z dôvodu výdavkov spojených so štúdiom navrhovateľky. Matka na pojednávaní uviedla, že navrhovaná suma zvýšeného výživného vo výške 350,- eur mesačne je pre ňu neprijateľná, avšak v súvislosti so študijnými potrebami by jej vedela pomôcť. Okrem navrhovateľky má vyživovaciu povinnosť aj voči druhej dcére vo výške 180,- eur mesačne. V jej možnostiach by bolo navrhovateľke plniť výživné vo výške 230,- eur mesačne. K svojim pomerom uviedla, že má prácu, býva vo vlastnom 3-izbovom byte a poukázala aj na svoje mesačné náklady (inkaso 180,- eur, splátka hypotéky 50,30 eur, elektrina cca 20,- až 25,- eur, plyn 4,- eurá, televízia 18,30 eur, paušál 25,- eur, poistenie domácnosti 6,14 eur, odpad 2,30 eur, výživné na dve dcéry celkovo 370,- eur a náklady v súvislosti s automobilom). Zástupkyňa matky poukázala na stav, keď sa v súvislosti so školskou dochádzkou navrhovateľky na strednej škole platilo 500,- eur ročne a v poslednom rozhodnutí súdu o výživnom boli študijné náklady navrhovateľky určené sumou cca 90,- eur mesačne. Matka mala v čase posledného rozhodovania súdu o výživnom na navrhovateľku príjem 1.200,- eur, aktuálne 1.338,- eur a otec mal príjem 1.400,- eur, aktuálne príjem 1.900,- eur, bytové pomery rodičov sa od času poslednej úpravy nezmenili. Otec navrhovateľky špecifikoval výdavky spojené s bývaním v rodinnom dome, ktorý nadobudol darovacou zmluvou od svojich rodičov v roku 2019, nasledovne: TV a internet 21,53 eur mesačne, SPP 106,- eur, elektrina 75,- eur, palivové drevo 10,84 eur mesačne, vodné a stočné 36,70 eur mesačne, telefón 15,- eur, telefón pre dcéry po 20,- eur mesačne, J. MHD 32,- eur, R. 12,- eur, R. školská jedáleň 15,- eur mesačne, pohonné hmoty 100,- eur mesačne, pôžička na byt 260,- eur mesačne, zálohová úhrada bytu 207,42 eur mesačne, elektrina 48,- eur, plyn 6,- eur, údržba bytu 50,- eur, údržba rodinného domu 100,- eur, poistenie bytu 2,13 eur mesačne, R. stužková na účet 8,30 eur mesačne, strava 600,- eur mesačne, obuv a drogeria pre deti 280,- eur, komunálny odpad pre štyroch 10,30 eur mesačne, daň mestu, cirkevná daň, PZP - automobil, PZP - motocykel, PZP - príviesny vozík, poistenie - výkon povolania 40,16 eur mesačne, údržba a oprava motorového vozidla 40,- eur, stomatológ J. a R. 75,- eur mesačne, J. kontaktné šošovky 4,16 eur mesačne. Otec ďalej špecifikoval svoj príjem vo výške 1.897,74 eur, rodinné prídavky 51,- eur a nájom za byt 450,- eur. Nepravidelné výdavky J. boli špecifikované ako vysokoškolské učebnice cca 550,- eur, fotokópie prezentácii, školských materiálov mesačne cca 20,- až 30,- eur, lieky 20,- eur mesačne. Taktiež uviedol, že jeho priateľka je na rodičovskej dovolenke s rodičovským príspevkom, z ktorého hradí svoje osobné náklady a náklady ich syna D.. Pokiaľ ide o rodinný dom, v ktorom býva navrhovateľka s otcom a jeho rodinou, ide o dom, ktorý otec nadobudol od svojich rodičov na základe darovacej zmluvy s tým, že rodičia tam majú právo bývania do smrti a obidvaja oprávnení z osobného záväzku si majú hradiť poplatky spojené s užívaním domu v pomernej časti 1/2, najmä pokiaľ ide o vodné, stočné, elektrinu, plyn, teplo.

5. Súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní vychádzal z ust. § 62 ods. 1, 2, 4 a 5, § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoR“). Vychádzajúc z rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 6P/44/2018-166 zo dňa 25.07.2018, právoplatného dňom 11.02.2019, ktorým bolo naposledy rozhodnuté o výživnom na navrhovateľku, táto bola študentkou

Evanjelického bilingválneho gymnázia v Martine, kde platila školné 500,- eur ročne a špecifikované boli ďalšie náklady spojené so štúdiom na tejto strednej škole, ako aj ostatné výdavky dieťaťa. V tej dobe matka vlastnila byt, v ktorom býva aj v súčasnej dobe. Zakúpený ho mala z finančných prostriedkov, ktoré zdedila ako aj z hypotekárneho úveru. Otec si takisto zakúpil byt, v ktorom však nebýval, ale spolu s dcérami zostal bývať v rodinnom dome svojich rodičov. Súdom bol v tej dobe zistený priemerný čistý mesačný príjem matky vo výške 1.230,45 eur, príjem otca bol zistený vo výške 1.417,- eur. Od posledného rozhodnutia súdu došlo k podstatnej zmene na strane navrhovateľky v tom, že bola prijatá na Jesseniovu lekársku fakultu Univerzity Komenského v Martine. V čase rozhodovania súdu bola podľa potvrdenia fakulty navrhovateľka prijatá na štúdium v akademickom roku 2021/2022 a bola študentkou prvého ročníka. Navrhovateľka špecifikovala výdavky, ktoré má spojené so štúdiom na vysokej škole, teda zakupovanie školských pomôcok, učebníc, ktoré uviedla približnej a v predpokladanej výške. Je nesporné, že v čase rozhodovania súdu prvej inštancie žila v spoločnej domácnosti s otcom a študovala v mieste bydliska, kde na dochádzanie do školy je možné použiť MHD. Z jej strany boli špecifikované výdavky spojené so zdravotným stavom, ktoré však boli uvádzané aj v rozsudku, ktorým naposledy bolo určené výživné. Obidvaja rodičia mali ďalšiu vyživovaciu povinnosť k dcére R., nar. XX.XX.XXXX, ktorá bola študentkou strednej školy a taktiež žila s otcom v spoločnej domácnosti. Matka bola zaviazaná prispievať na jej výživu sumou 180,- eur mesačne. Pokiaľ ide o bývanie navrhovateľky, žije v spoločnej domácnosti s otcom, ide o rodinný dom otca, ktorý nadobudol od svojich rodičov. Býva tu spolu s ním jeho priateľka a maloletý syn, ktorý sa narodil dňa 26.09.2019. Od posledného rozhodnutia o výživnom na navrhovateľku otcovi pribudla vyživovacia povinnosť k synovi, s ktorým v čase rozhodovania súdu prvej inštancie matka bola na rodičovskej dovolenke, ktorá podľa potvrdenia otca má trvať do 26.09.2022 a teda poberá rodičovský príspevok. Zo strany otca navrhovateľky nebolo špecifikované akým spôsobom sa podieľajú rodičia otca na úhrade nákladov spojených s bývaním. Z predložených listinných dokladov otcom mal súd prvej inštancie preukázané, že vlastní aj byt, ktorý nadobudol v roku 2015. Špecifikoval výdavky spojené s bytom, a to platby za byt a pôžičku, ktorú má na byt, ale zároveň bolo špecifikované aj nájomné vo výške 450,- eur ako príjem, teda je zrejmé, že tento byt prenajíma (nájomná zmluva zo strany otca predložená nebola).

6. Súd prvej inštancie posúdil zmenu pomerov s prihliadnutím na okolnosti, ktoré boli známe v čase posledného rozhodovania a rozhodovania o zmene výživného, pričom dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti podaného návrhu navrhovateľky na určenie zvýšeného výživného, ktoré určil sumou 240,- eur mesačne. Plnenie takto určeného zvýšeného výživného bolo podľa názoru súdu prvej inštancie v možnostiach a schopnostiach matky ako povinného rodiča a zohľadňuje tú skutočnosť, že na strane navrhovateľky došlo k zmene pomerov (štúdium na vysokej škole). Na strane matky došlo k minimálnemu zvýšeniu príjmov a jej osobné pomery sa v podstate nezmenili. Na strane otca došlo k zvýšeniu príjmu cca o 500 eur mesačne, avšak pribudla mu aj ďalšia vyživovacia povinnosť k maloletému synovi. Pomery na strane otca sa v ostatnom oproti predchádzajúcemu rozhodnutiu zmenili v tom, že mu rodičia darovali rodinný dom, v ktorom rodina aj do tej doby žila s tým, že v tomto dome naďalej bývajú aj rodičia otca. Zvýšené výživné súd prvej inštancie určil od podania návrhu, t. j. odo dňa 23.08.2021, s tým, že do tohto obdobia matka platila výživné v celkovej výške 190,- eur. Zameškané výživné v celkovej výške 261,30 eur (50,00,- eur za mesiac september až december 2021, január 2022 a za 7 dní augusta 2021 vo výške 11,30 eur) súd prvej inštancie povolil matke splácať po 20,- eur mesačne do úplnej úhrady spolu s bežným výživným a vo zvyšnej časti návrh na zvýšenie výživného zamietol.

7. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ust. § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej „CMP“) tak, že žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania, pretože v tomto prípade CMP neupravuje možnosť rozhodnúť o trovách konania inak.

8. Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľka, ktorá sa domáhala jeho zmeny tak, že súd vyhovie jej podanému návrhu na zvýšenie výživného v celom rozsahu.

9. Navrhovateľka v odvolaní uviedla, že súd prvej inštancie pri zisťovaní majetkových pomerov matky na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Matka ako osoba povinná z vyživovacej povinnosti síce postavila svoju argumentáciu na tom, že sa majetkové pomery od času posledného rozhodovania súdu o výživnom nezmenili, podľa návrhu navrhovateľky však matka nevyvíja výraznú snahu o dosiahnutie vyššieho príjmu, pričom poukázala na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach spis. zn. 7Co/29/2013 zo dňa 28.05.2013. Predovšetkým odvolateľka poukázala na vyjadrenie matky, ktorá „chodí do práce mimo pracovnú dobu bez nároku na finančnú odmenu“, čím sa ukracuje na svojom mesačnom príjme bez dôležitého dôvodu. Taktiež matka opomenula uviesť, že je vlastníčkou nehnuteľností, ktoré je možné prenajímať, vo vzťahu ku ktorej argumentácii navrhovateľka poukázala na rozhodnutie Ústavného súdu SR spis. zn. III. ÚS 429/2013 a rozhodnutie Krajského súdu v Žiline spis. zn. 11CoP/36/2018. Aj keď matka v komunikácii s navrhovateľkou pred pojednávaním vo

veci odpovedala na správu navrhovateľky o dohode, táto odpoveď bola len formálna a matka nejaví záujem o zmeny vo vzťahu s navrhovateľkou. Navrhovateľka poukázala aj na zmenu svojich pomerov súvisiacu s nástupom na vysokú školu, pričom jej predchádzajúce náklady za štúdium na strednej škole, na ktoré matka poukazovala v konaní, sa nedajú porovnať s aktuálnymi nákladmi v súvisiacimi so štúdiom na vysokej škole (napr. aj výdavky za bývanie na internáte, na ktorom navrhovateľka od 31.01.2022 býva). Matka podľa navrhovateľky o jej štúdium nejaví záujem a odmieta sa podieľať na nevyhnutných nákladoch. Nestotožnila sa s tvrdeniami matky o tom, že popri výživnom plnenú sumu 20,- eur mesačne mala navrhovateľka použiť v súvislosti so svojim vysokoškolským štúdiom, keďže sa nejedná o mimoriadne výdavky ale o bežné výdavky spojené s prípravou na budúce povolanie. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní ani nezohľadnil záujem navrhovateľky o program ERAZMUS, ktorý je spojený s vyššími výdavkami, keďže poskytovaný finančný grant nepokryje všetky výdavky, ako ani ja jej zvýšené výdavky v súvislosti s internátom či zdravotným stavom (zhoršený zrak a iné). Celkovo podľa názoru navrhovateľky nedošlo zo strany súdu prvej inštancie k riadnemu zohľadneniu zmeny pomerov účastníkov konania od času posledného rozhodnutia o výživnom. Poukázala aj na potenciálnu možnosť zmeny jej štúdia na vysokej škole na prezenčnú formu (v čase podania návrhu platili protipandemické opatrenia a navrhovateľka študovala z domu), čím sa jej zvýšia náklady. K motorovým vozidlám v domácnosti otca, navrhovateľky a ďalších osôb tam žijúcim uviedla, že tieto sú vo vlastníctve starých rodičov navrhovateľky a s otcom si navrhovateľka jedno pre osobné účely len požičiava. Za irelevantný v danom prípade považovala aj skutočnosť, že so sestrou, otcom, jeho partnerkou a ďalším dieťaťom zdieľajú spoločnú domácnosť so starými rodičmi navrhovateľky, keďže dom je rozdelený na dve samostatné domácnosti s vlastným uhrádzaním svojich nákladov. Poukázala na svoje, síce jednorazové, ale potrebné zvýšené náklady, ktoré mala v súvislosti s prípravou na štúdium na vysokej škole (prijímacie poplatky, doučovanie), na ktorých sa matka vôbec nepodieľala. Ku svojim výdavkom navrhovateľka ešte dodala, že tieto môžu mať do budúcnosti, po aklimatizovaní sa na vysokej škole, stupňujúcu tendenciu. Pri rozhodovaní o zvýšenom výživnom súd prvej inštancie nedostatočne prihliadal na reálne možnosti matky, keď bral do úvahy len jej základný plat a ňou tvrdené mesačné výdavky boli značne nadhodnotené. K otázke reálnych možností týkajúcich sa zárobkových pomerov osôb povinných na plnenie výživného poukázala navrhovateľka na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR spis. zn. 4Cdo/148/2019.

10. Matka v reakcii na odvolanie navrhovateľky uviedla, že sa s podaným odvolaním nestotožňuje a nesúhlasí s ním. Naopak rozsudok súdu prvej inštancie považovala za vecne správny, presvedčivo odôvodnený a vyplýva z neho, že súd prvej inštancie sa pri svojom rozhodovaní zaoberal všetkými predloženými dôkazmi a skutočnosťami prezentovanými účastníkmi konania. Nestotožnila sa s tvrdením navrhovateľky, že súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil jej majetkové pomery. K argumentácii navrhovateľky o tom, že sa mala bez dôležitého dôvodu vzdať príjmu alebo zárobku, uviedla, že v roku 2018 mala uzatvorenú so zamestnávateľom aj dohodu o pracovnej činnosti, pričom vykonávaná činnosť sa neskôr zlúčila s predmetom pracovného pomeru a za svoju prácu dostáva riadne dojednanú mzdu. Poukázala aj na aktuálny rozdiel medzi svojimi zárobkovými pomermi a zárobkovými pomermi otca a na rozdiel v čase poslednej úpravy súdu vo veci výživného na navrhovateľku. Súd prvej inštancie správne postupoval, keď prihliadal na školné platené v súvislosti s navrhovateľkinou strednou školou v čase posledného rozhodovania o výživnom, ktoré už aktuálne neplatí. Matka nepoprela, že u navrhovateľky došlo k zvýšeniu nákladov nástupom na vysokú školu, avšak tieto výdavky nenarástli o takmer 100 %, čo by zodpovedalo návrhu navrhovateľky na zvýšenie výživného. Rovnako bolo potrebné zohľadniť aj tú skutočnosť, že matka hradila výživné aj na tvorbu úspor. S týmito finančnými prostriedkami už v súčasnosti navrhovateľka disponuje a aj tieto finančné prostriedky môže použiť na úhradu nákladov súvisiacich s návštevou vysokej školy, či výdavkami súvisiacimi s prijímacími skúškami. Platby navrhovateľky za internát matka nepovažovala za oprávnený výdavok, keďže navrhovateľka žije v rovnakom meste, v ktorom študuje. Pokiaľ navrhovateľka poukazovala na to, že súd prvej inštancie nezohľadnil jej možný budúci záujem o program ERASMUS, matka k tomu uviedla, že súd pri rozhodovaní vychádza zo skutočností, ktoré reálne existujú v čase rozhodovania. Vyjadrila sa aj k tvrdeniam navrhovateľky o možnosti prenajímať vlastnené nehnuteľnosti, a tak si zvýšiť príjem, keď uviedla, že sa jedná o pomerne malé podielové spoluvlastníctvo nehnuteľností s malou hodnotou a uvádzané nehnuteľnosti vlastnila už v čase pôvodného rozhodovania o výživnom. Možné zvýšenie výdavkov navrhovateľky v súvislosti so štúdiom, pokiaľ budú také výdavky riadne preukázané, môžu byť podľa názoru matky podkladom pre zmenu výšky výživného.

11. Iné podania účastníkov konania v tomto odvolacom konaní odvolaciemu súdu predložené neboli.

12. Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací [§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) v spojení s § 2 ods. 1 CMP], po zistení, že odvolanie navrhovateľky proti rozsudku súdu prvej

inštancie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), subjektom na to oprávneným (§ 359 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP - navrhovateľkou, ktorej návrhu bolo vyhovené súdom prvej inštancie len čiastočne a u výrokov I. až V. napadnutého rozsudku ide o závislé výroky) a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 355 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu podľa ust. § 65 CMP a contrario v spojení s ust. § 155 CMP, t. j. v celom rozsahu s tým, že odvolacími dôvodmi nie je viazaný (§ 66 CMP) a rozsudok súdu prvej inštancie bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP a § 2 ods. 1 CMP) podľa ust. § 387 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP ako vecne správny potvrdil.

13. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi, na ktorých založil súd prvej inštancie napadnutý rozsudok. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, pre rozhodnutie o návrhu navrhovateľky, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie je vecne správne, pričom v jednotlivostiach naň poukazuje aj odvolací súd. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP).

14. Súčasne odvolací súd preskúmal i námietky navrhovateľky uvedené v jej opravnom prostriedku a po ich preskúmaní dospel k záveru, že tieto nie sú dôvodné.

15. Vo všeobecnosti odvolací súd poukazuje na to, že rodičia majú povinnosť prispievať na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov (§ 62 ods. 2 veta prvá ZoR). Schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti a rozumie sa nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby rodiča, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, nadobudnutými vedomosťami a získanými skúsenosťami. Z hľadiska vyživovacej povinnosti je podstatné, ako sa prejavia v reálnych schopnostiach dosahovania príjmu. Subjektívne schopnosti sa však môžu realizovať len v rámci objektívne daných možností, ktoré determinuje reálna situácia na trhu práce, miera nezamestnanosti v regióne, v príslušnom odbore, vekovej kategórii, dosahované zárobky v danom povolaní (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu ČSR spis. zn. 1Cz 27/1968 zo dňa 30.09.1968 uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 5/1969). Majetkové pomery rodiča umožňujú komplexne posúdiť celkovú situáciu, životnú úroveň rodiča pre potreby výživného, keďže príjmové pomery samy osebe neposkytujú úplný obraz o situácii povinného rodiča. Rodič totiž nemusí mať žiadny preukázateľný príjem, disponuje však značnými majetkovými podstatami. Za takýchto okolností súd určí výživné a je vecou povinného rodiča, aby ich speňažením z výťažku alebo inak zabezpečil výživné (inak je to pri bežnom rozsahu majetkových pomerov rodiča). Majetkové pomery charakterizuje vlastníctvo nehnuteľností (pozemky, domy, byty, rekreačné chaty, ich počet, reálna potreba a možnosť využitia povinným vrátane získavania výnosov z nich, prípadne dôvod ich nevyužívania na výnosy), cenných papierov, obchodných podielov, vkladov v bankách, iných hnutelých vecí (motorové vozidlá, luxusné športové vybavenie, zbierky, cennosti, elektronika), ako aj celkový životný štandard (dovolenky, životné náklady). Nejde o zásah do vlastníckeho práva povinného rodiča, ktorý môže vlastniť neobmedzené majetkové podstaty, ale len o posúdenie jeho majetkových pomerov vo vzťahu k plneniu prioritnej vyživovacej povinnosti. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery rodiča je potrebné prihliadnuť aj vtedy, ak sa rodič vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako je potrebné prihliadať aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré rodič na seba berie. Obligatórnym zákonným hľadiskom je tiež osobný výkon starostlivosti o dieťa (§ 62 ods. 4 ZoR). Uvedené konanie sa chápe ako určitá hodnota, ktorá sa pri určovaní výživného nemôže nebrať do úvahy. Hoci zákon používa termín „prihliada sa“, osobnú starostlivosť nepochybne kladie na roveň finančnému zabezpečeniu výživy. Miera, v akej treba prihliadať na osobnú starostlivosť o dieťa v rámci plnenia vyživovacej povinnosti, sa mení podľa veku dieťaťa, resp. jeho zdravotného stavu. Najvýznamnejší podiel bude predstavovať pri deťoch najnižšieho veku, kde je osobná starostlivosť najnáročnejšia. V tomto období podľa okolností konkrétneho prípadu môže osobná starostlivosť úplne vyvážiť peňažné plnenie vyživovacej povinnosti zo strany druhého rodiča. S vývojom dieťaťa sa mení skladba starostlivosti o dieťa (pribúda školská dochádzka, záujmy, voľný čas dieťaťa), na druhej strane sa dieťa stáva samostatnejšie, čo je dôvodom, pre ktorý podiel osobného výkonu starostlivosti na vyživovacej povinnosti klesá. S postupujúcim vekom dieťaťa tomuto pribúdajú povinnosti v zmysle ust. čl. 4 ZoR pomáhať ostatným členom rodiny a podľa svojich schopností a možností zabezpečovať zvyšovanie hmotnej a kultúrnej úrovne rodiny.

16. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. (§ 62 ods. 5 veta prvá ZoR) Toto pravidlo však nemožno vykladať absolútne, teda tak, že výživné by malo mať prednosť pred akýmkoľvek

výdavkami rodiča, čo je vyjadrené v druhej vete ust. § 62 ods. 5 veta druhá ZoR, v zmysle ktorého pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť. Takýmito výdavkami môžu byť záväzky z prevzatých úverov a pôžičiek, ktoré neboli použité rodičom k uspokojovaniu jeho primeraných životných potrieb, ktoré by súčasne zodpovedali aj životnej úrovni dieťaťa. Preto napr. výdavky rodiča spojené so zabezpečením primeranej úrovne jeho bývania (splátky hypotekárneho úveru) nie sú výdavkami, ktoré by nebolo potrebné vziať do úvahy pri posudzovaní schopností, možností a majetkových pomerov rodiča. Všeobecne teda platí, že výživné by nemalo byť určené tak, aby viedlo k existenčným problémom povinného rodiča a jeho snahe z tohto dôvodu sa vyhnúť plneniu tejto povinnosti.

17. Na strane druhej rozsah vyživovacej povinnosti rodiča je limitovaný odôvodnenými potrebami dieťaťa (§ 75 ods. 1 ZoR), pričom dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov (§ 62 ods. 2 veta druhá ZoR). Odôvodnené potreby dieťaťa sú rôzne podľa okolností konkrétneho prípadu, sú závislé predovšetkým od veku a zdravotného stavu dieťaťa, jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkové uplatnenie v spoločenskom živote, výšky eventuálnych vlastných príjmov a pod. Avšak odôvodnené potreby dieťaťa neurčujú len tieto okolnosti, sú bezprostredne ovplyvňované i schopnosťou a možnosťou rodičov. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov veľmi obmedzené, sú odôvodnenými len bežné potreby dieťaťa, ktoré nepresahujú obvyklú základnú mieru všetkých nevyhnutných potrieb, nutných pre život kultúrneho človeka. Ak sú reálne možnosti a schopnosti rodičov veľmi široké, sú odôvodnenými tiež ďalšie potreby dieťaťa, ktoré nie sú nevyhnutné, ale - práve so zreteľom napr. k veku a zdravotnému stavu dieťaťa, jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkové uplatnenie v spoločenskom živote - prospešné všestrannému vývoju dieťaťa vo vyspelej spoločnosti. Ak to majetkové pomery povinného rodiča dovoľujú, za odôvodnené potreby dieťaťa možno považovať tiež aj tvorbu úspor. (§ 63 ods. 3 ZoR). Toto poňatie odôvodnených potrieb je v súlade so zásadou úmernosti životnej úrovne dieťaťa životnej úrovni rodičov, v intenciách tejto zásady sú odôvodnené potreby dieťaťa (a tiež rozsah vyživovací povinnosti rodičov k dieťaťu) mimo iné aj odrazom rôznej životnej úrovne rodičov, danej spravidla spoločenskou dôležitosťou ich práce. Je určite spravodlivé, ak - vzhľadom k tomuto poňatiu odôvodnených potrieb rozhodnutie súdu o rozsahu vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu vyjadrí zásadu úmernosti životnej úrovne dieťaťa životnej úrovni rodičov (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu ČSR spis. zn. 5Cz 112/1965 zo dňa 03.12.1965 uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk pod č. R 14/1966).

18. Procesné zásady určujú, že pre rozhodovanie súdu je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozhodnutia (§ 217 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP). Súd teda nemôže prihliadať na skutočnosti, ktoré možno očakávať alebo ktoré nastanú po vyhlásení rozhodnutia. Zákonným pravidlom pri rozhodovaní o výživnom je, že ide o plnenie v opakujúcich sa dávkach uhrádzaných neskôr za skutkových podmienok, ktoré sa v čase rozhodovania nedali predvídať. Vychádza sa z teoretického predpokladu, že sa podstatne nezmenia. V dôsledku rôznych okolností sa však reálne podmienky postupom času spravidla odlišujú od skutkových podmienok, z ktorých rozhodnutie súdu vychádzalo. Preto nie je žiaduca nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia vychádzajúceho z už neexistujúcich predpokladov. Jednorazová úhrada výživného sa neujala z dôvodu spotrebného charakteru vyživovacej povinnosti, neopomenuteľné je hľadisko hospodárnosti konania, keďže nie je možné, aby o každej splátke výživného rozhodoval súd osobitne. Vzhľadom na takúto konštrukciu ZoR v ust. § 78 (rovnako procesný predpis - ust. § 157 CMP) ustanovuje osobitný mechanizmus nápravy (ktorý nemožno využiť pri iných právoplatných rozhodnutiach) pre prípady, keď sa skutkový stav odchýlil od podmienok daných pri rozhodnutí, ako výnimku zo zásady nezmeniteľnosti súdnych rozhodnutí. Rozsudky o výživnom sú prípadmi *clausula rebus sic stantibus* (výhrada, že sa nezmenia podmienky, na základe ktorých súd určil rozsah plnenia) a prostredníctvom tejto úpravy sa umožňuje prelomenie prekážky *res iudicata* na základe preukázanej zmeny pomerov odôvodnenej už uvedenými skutočnosťami. Zmenu pomerov možno vymedziť ako podstatnú a závažnú zmenu rozhodujúcich kritérií v porovnaní so skutkovým stavom existujúcim v čase predchádzajúcom rozhodnutiu súdu, ktorá môže byť na strane oprávneného, ako aj povinného, nie zmeny krátkodobého charakteru. Zmena pomerov môže zahŕňať tak zmenu pomerov na strane niektorého z rodičov (strata zamestnania, závažné ochorenie, získanie podstatne výhodnejšieho zamestnania a pod.), ako aj zmenu pomerov na strane dieťaťa, najmä jeho potrieb (vek, štúdium, zdravotný stav a pod.). Ust. § 78 ods. 1 ZoR umožňuje zmenu tak vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam (musí ísť o rozhodnutie, ktorým bola vyživovacia povinnosť priznaná, prípadne zmenená), ako aj vo vzťahu k dohodám, vzhľadom na to, že vyživovaciu povinnosť možno určiť aj dohodou príslušných subjektov, nielen rozhodnutím súdu.

19. Navrhovateľka v podanom odvolaní v prvom rade namietala, že súd prvej inštancie sa nedôsledne zaoberal majetkovými a finančnými pomermi matky, ktoré sa podľa súdu prvej inštancie od posledného

určenia vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke podstatne nezmenili. Navrhovateľka mala za to, že sa súd prvej inštancie nedostatočne zaoberal tým, že matka nevyvíja výraznú snahu o dosiahnutie vyššieho príjmu pri výkone svojho povolania. Z vykonaného dokazovania vyšlo najavo, že matka mala v období mesiacov október 2020 až september 2021 priemerný čistý mesačný príjem zo zamestnania vo výške 1.338,22 eur (tomuto zodpovedá priemerný hrubý mesačný príjem vo výške 1.828,71 eur, vid' potvrdenie zamestnávateľa matky na č. I. 55 spisu). Tento príjem je tak možné považovať za príjem podstatne prevyšujúci priemernú mesačnú mzdu zamestnanca v hospodárstve SR, ktorá bola za rok 2021 vo výške 1.211,- eur brutto. S ohľadom na uvedené, ako aj na to, že v konaní nevyšlo najavo, že by matka mala možnosť výhodnejšieho zamestnania a tohto sa bez dôležitého dôvodu vzdala, mal odvolací súd za to, že v danom prípade nebolo možné aplikovať ust. § 75 ods. 1 ZoR a pre určenie vyživovacej povinnosti zohľadňovať u matky iný (potenciálny) príjem, aký reálne dosahuje. Súčasne nemožno od matky spravodlivo požadovať, aby si na úkor svojho práva na odpočinok po práci zabezpečovala ešte ďalšie zamestnanie, resp. pracovala nadčasy, a týmto získala ďalší príjem na zvyšovanie životnej úrovne navrhovateľky zvýšeným výživným. U matky tak zásadne nedošlo od posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke k podstatnej zmene príjmových pomerov, keďže matkin priemerný čistý mesačný príjem sa zvýšil, ako to konštatoval súd prvej inštancie, zo sumy 1.230,45 eur na sumu 1.338,22 eur, teda o sumu 107,77 eur. Pokiaľ navrhovateľka poukázala v odvolaní na nehnuteľné vlastníctvo matky, možno konštatovať, že v konaní nebolo preukázané, že toto by sa od posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke zväčšilo. Ako matka poukázala vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky, nehnuteľnosti, ktoré má vo vlastníctve, už boli v jej vlastníctve aj v čase posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke. U matky tak od posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke nedošlo ani k podstatnej zmene majetkových pomerov.

20. Na strane druhého povinného rodiča však od posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke došlo k značnej zmene v príjmoch otca, kedy sa jeho priemerný čistý mesačný príjem zvýšil zo sumy 1.417,- eur na sumu 1.897,74 eur (vid' potvrdenie zamestnávateľa otca na č. I. 104 spisu), teda o sumu 426,74 eur. Otec súčasne od posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke nadobudol bezodplatne vlastníctvo k rodinnému domu, zastavanému pozemku týmto domom, ako aj k príľahlým pozemkom, k. ú. H., teda na jeho strane došlo aj k rozmnoženiu majetkových hodnôt. Otcovi súčasne pribudla vyživovacia povinnosť k ďalšiemu maloletému dieťaťu, avšak vzhľadom ku skutočnosti, že navrhovateľka nadobudla od posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke plnoletosť, bolo namieste, aby už nebola u neho vzatá do úvahy v takej miere osobná starostlivosť o navrhovateľku. Aj tieto skutočnosti súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí zohľadnil a náležite tak vzal do úvahy aj vyživovaciu povinnosť otca k navrhovateľke.

21. Ak navrhovateľka v ďalšom v odvolaní namietala, že súd prvej inštancie riadne neprihliadal na zmenu pomerov, ktorá nastala na jej strane, teda zmenu v jej odôvodnených potrebách spôsobenú skutočnosťou, že po poslednom rozhodovaní súdu o vyživovacej povinnosti matky k nej začala štúdium na vysokej škole, a to na Jesseniovej lekárskej fakulte v Martine Univerzity Komenského v Bratislave, odvolací súd poukazuje na to, že práve túto skutočnosť považoval súd prvej inštancie za podstatnú zmenu v pomeroch na strane navrhovateľky, ktorá odôvodňovala zvýšenie vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke na sumu 240,- eur mesačne (teda zvýšenie o 50,- eur, čo tvorí cca 26 % sumy výživného určeného predchádzajúcim rozhodnutím súdu o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke). Podľa názoru odvolacieho súdu bolo v tomto kontexte potrebné prihliadať aj na skutočnosť, že pri poslednom rozhodnutí súdu o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke bolo nepochybne prihliadané na výdavky spojené so štúdiom navrhovateľky na Evanjelickom bilingválnom gymnáziu v Martine vo výške 500,- eur ročne. Teda už v čase posledného rozhodnutia súdu o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke bolo na zabezpečenie odôvodnených potrieb navrhovateľky spočívajúcich v jej príprave na budúce povolanie vynakladať takúto zvýšenú sumu (41,67 eur mesačne). Odvolací súd mal za to, že hoc výdavky spojené so štúdiom navrhovateľky na vysokej škole sú vyššie, ako tomu bolo v čase štúdia navrhovateľky na strednej škole, avšak zvýšené výživné pokrýva aj túto zmenu v odôvodnených potrebách navrhovateľky. Pokiaľ navrhovateľka odôvodňovala zvýšenie výdavkov spojených so zabezpečením jej odôvodnených potrieb aj potrebou úhrady poplatkov za ubytovanie na internáte, odvolací súd poukazuje na to, že fakulta, ktorej je navrhovateľka študentkou, sa nachádza v mieste bydliska navrhovateľky, a teda bývanie navrhovateľky na internáte nie je možné považovať za odôvodnenú potrebu na strane navrhovateľky. Z uvedeného potom vyplýva aj skutočnosť, že na strane navrhovateľky nedošlo ani k zmene jej potrieb ohľadom výdavkov na cestovné, keďže strednú školu, ako aj vysokú školu navštevuje v tom istom meste Martin. Čo sa týka záujmu navrhovateľky o študijný program ERASMUS, matka vo vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky správne poukázala na to, že súd pri

rozhodovaní prihliada na skutočnosti existujúce v čase jeho rozhodnutia (§ 217 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP), a teda súd prvej inštancie nemohol vziať tieto hypotetické výdavky navrhovateľky do úvahy, keďže v čase jeho rozhodnutia nebolo možné s určitosťou predpokladať, či sa navrhovateľka tohto študijného programu vôbec zúčastní.

22. Ak navrhovateľka poukazovala na zvýšené výdavky spojené s prípravou a prijatím na vysokú školu, odvolací súd poukazuje na to, že tieto nebolo možné v aktuálnom konaní zohľadniť s poukazom na ust. § 77 ods. 1 veta druhá ZoR, keďže tieto boli vynaložené jednorazovo pred začatím súdneho konania.

23. Odvolací súd mal zároveň za to, že vzhľadom na relatívne krátke obdobie od posledného určovania vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke nedošlo ani k podstatnej zmene v odôvodnených potrebách navrhovateľky, pokiaľ ide o výdavky spojené s jej stravovaním, ošatením, zabezpečovaním osobnej hygieny a zdravotnej starostlivosti. Pri poslednom rozhodovaní o vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke mala navrhovateľka 16 rokov, pričom v súčasnosti je to 20 rokov. Z biologického hľadiska tak navrhovateľka bola už pri predchádzajúcom rozhodovaní vo veku dospelých ženy. Ako konštatoval aj súd prvej inštancie, výdavky spojené so zdravotným stavom navrhovateľky špecifikované z jej strany už boli zohľadnené v rozhodnutí, v ktorom bola naposledy určená vyživovacia povinnosť matky k navrhovateľke, a teda v tejto rovine na strane navrhovateľky nedošlo k podstatnej zmene pomerov.

24. Napokon pokiaľ navrhovateľka v odvolaní poukazovala na výdavky spojené so zabezpečovaním jej bývania, odvolací súd konštatuje, že bytové podmienky navrhovateľky sa oproti poslednému rozhodovaniu súdu o vyživovacej povinnosti matky k nej nezmenili, a teda je irelevantná skutočnosť, že starý rodičia sa v dôsledku samostatnej domácnosti nepodieľajú na výdavkoch domácnosti otca navrhovateľky. Akúkoľvek relevanciu k otázke určenia vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke nemá ani skutočnosť, že otec nevlastní motorové vozidlo, ktoré používa pre potreby svojej rodiny a navrhovateľky, keďže vlastníctvo motorového vozidla nebolo súdom prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí zohľadňované.

25. Odvolací súd tak dospel k záveru, že súd prvej inštancie rozhodol o zvýšení vyživovacej povinnosti matky k navrhovateľke v súlade s vyššie uvedenými všeobecnými zásadami určovania a zmeny vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu vyplývajúcimi zo ZoR, a preto konštatujúc nedôvodnosť odvolania navrhovateľky a nenaplnenie odvolacích dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 a 2 CSP, resp. ust. § 62 ods. 1 CMP napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa ust. § 387 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP ako vecne správny potvrdil.

26. Odvolací súd v zmysle ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania, a to tak, že v zmysle ust. § 52 CMP vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

27. Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) [§ 421 ods. 2 CSP].

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) [§ 422 ods. 1 CSP].

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu (§ 77 CMP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) [§ 428 CSP]. Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

V prípade, že nebude dobrovoľne splnená povinnosť uložená týmto rozhodnutím, môže sa osoba oprávnená z rozhodnutia domáhať uspokojenia svojho nároku návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti /Exekučný poriadok/ a o zmene a doplnení ďalších zákonov).

Ak sa jedná o rozhodnutie, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému, môže sa osoba oprávnená z rozhodnutia domáhať uspokojenia svojho nároku návrhom na výkon rozhodnutia vo veciach maloletých podľa § 370 a nasl. CMP.